

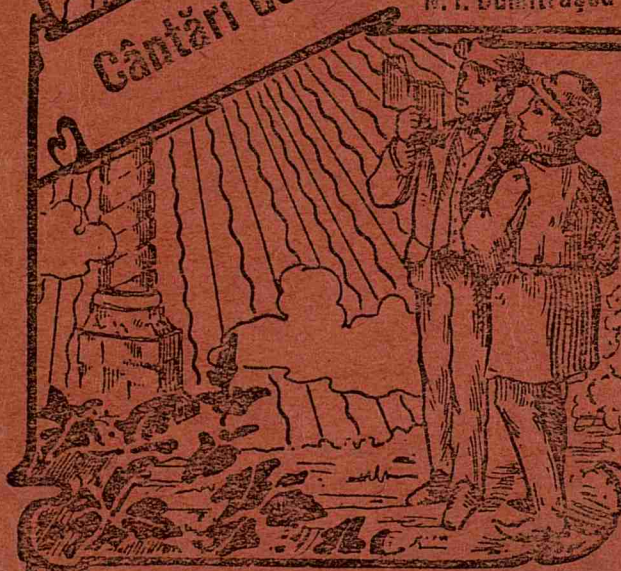
BIBLIOTECA SOCIETĂȚII

„STEAVA”

Cântări de Stea și Colinde

DE

M. I. Dumitrescu



Editura Casei Școalelor

16164 6961
BIBLIOTECA SOCIETĂȚII „STEUA”

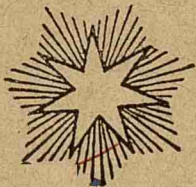
I4526
N. I. DUMITRAȘCU

R. P. R.
Statul Popular al Capitalei
Biblioteca Centrală
CÂNTĂRI DE STEA

ȘI

COLINDE

Cu o prefață de N. IORGA



BUCUREȘTI

EDITURA CASEI ȘCOALELOR

1928

www.digibuc.ro

P R E F A Ț A

Un oltean din vechiul Regăt, ajuns șef de gară la Șercaia Făgărașului ¹⁾, n'a uitat truda lui de-o viață întreagă în adunarea cântecului popular.

Eu îl cunosc de mult pe d. N. I. Dumitrașcu. Nu odată revistele mele s'au împodobit cu literatura pe care cu atâtea fiască dragoste a cules-o de pe buzele nevinovate ale poporului.

Acuma, după cutare broșură apărută la Sibiiu ²⁾, în care se află lucruri așa de vechi ca ivirea la Constantinopol a „Frîncilor din Marea Neagră” (Genovesi și Venețieni) și, dintre cele nouă, duiosul cîntec al soldatu-

1). Actualmente la *Codlea*, Jud. Brașov.

2). *De Sărbători* — Colinde. Tipografia „Foaia Poporului”, 1920, Sibiiu.

tului din marele războiu care și care pe
mormânt

Busuioc, mărgăritar
C'a murit pentru Ardeal,

și se dorește unde va fi căzut:

. . . pe plaiul munților,
În desimea brazilor,
În mijlocul florilor,
Apărind un tricolor, —

el vine cu un volumaș întreg, plin de fră-
gezime și mireasmă, în care cuprinde cin-
tecele copiilor de Crăciun și de Anul nou.

Ele sînt prețioase până la cel mai mă-
runt din ele. Și aici găsim nota arhaică:
„boerii“, „coconii“, „graiul filosofesc“ al
magilor — „crai“, „ișlicele“, bătrâne, „ca-
nunul“ cântecelor și „organul“. „Varhovni-
cul“ Varlaam din „Varlaam și Iozofat“
apare uneori ca izvor.

Și aici sunt versuri pe care cu mîndrie
le-ar adopta orice poezie cultă:

Că din hotarele toate
Î se 'nchină țeri și gloate

Și marea cu valuri 'nalte
De mîna lui sunt lucrate.

Sau:

Soarele 'nvelit în sînge:
Ingeri au 'nceput a plînge.

Și aici ritmuri nouă:

Pogăriră,
Pogăriră
Hristos sfînt
Pe-acest pămînt
Și păgînii că L-au prins,
Bin' L-au prins
Și L-au legat
Și L-au trimis la Pilat.

Și ce duios sună urarea colindei:

La ușori
Mănunchi de ilori;
Pe la ușe
Flori de ruje;
La ferești
Mere domnești,
Sus pe tindă
Flori de ghindă,
Pe podele
Rîndunele,
La icoane busuioc:
Da-v'ar Dumnezeu noroc!

Pare că blăstămul zilelor de azi e cuprins în această scurtă bucată cu aducerea înaintea a tuturor păcatelor vremii :

Mindru-i Domnul d'adormit
 Supt un măr mîndru 'nflorit...
 — Scoală, Doamne, nu dormi,
 Nu dormi,
 Nu odihni,
 Că, de cînd ai adormit,
 Iarba verde te-a'ngrădit,
 Florile te-au cîtropit
 Și lumea s'a păginit.
 Suduie fecior pe tată
 Și mamele fac păcate :
 De-atunci nu-i rod în bucate,
 Nici nu-i griu, nu-i nici săcară,
 Numai neghinioară goală !

Culegerea nu e numai o operă folositoare, ci, față de starea actuală a sufletului românesc — cu totul rea — o faptă bună.

N. IORGA.

UN CUVÂNT INNAINTE¹⁾

De sărbătorile Crăciunului și Anului Nou, poporul nostru are o mulțime de datine, cari contribuesc mult la mărirea frumuseții acestor zile, între cari sunt, *steaua și colindele*.

Cum rămâne însă cu unele *cântece de stea*, cari sunt foarte apropiate de *colinde*, ba de multe ori se și confundă unele cu altele ?

Să încercăm a face o deosebire pe cât posibil, ca apoi, mănunchiul de culegeri ce urmează, să fie subîmpărțit și așezat după aceste norme.

*Colindele*²⁾, pe lângă fapte luate din viața Mântuitorului, sau alte întâmplări

1). Cu câteva îndreptări esențiale după cele arătate de D-l G. Vâlsan, Profesor Universitar—Cluj.

2). Cântate mai mult de tineri: *flăcăi* („feciori“, „juni“), și numai prin îngăduință și copii.

petrecute în jurul Său, mai conțin și alte lucruri: pilduiri către cel colindat, lucruri descriptive, istorice, glumețe, ușoare, etc., și diferite urări. Viersurile lor sunt mai totdeauna neregulate. — Prin acestea ele se deosebesc de *cântecile de stea*¹⁾, cu conținutul curat religios, la cari și melodia e altfel, — sau de cântecile ce se cântă *la stea*, ca anexe la *cântecile de stea*, — din cari se desprind idei filozofice, mature, serioase...

Colindele au de scop, mai mult *uratul* la Sărbătorile Crăciunului și următoarele, precum și acelea dela începutul Anului (cum ar fi... felicitările de azi²⁾). Cu un ton glumeț, comparativ, narativ; pe lângă diversitatea lor și intercalarea unui anumit fel de

1). Cu *steaua* umblă numai copii, căci numai ei pot imita cu glasurile lor subțiri cântarea îngerilor, cari au vestit *Nașterea* copilului Isus, cântare auzită de păstori

2). De unde și viersurile:

„...Colindăm,
Ca să urăm...”

și cari urări nu se găsesc mai de loc în „Colinde din Ardeal”, ed. Academiei; deși se obișnuiește acest fapt mai mult în Ardeal.

refren, ele se leagă numai de unele fapte religioase¹⁾, —cum ar fi Nașterea Domnului, o parte din faptele Lui, etc., — nu însă și de Sfârșitul Lui, căci atunci, ne legăm de acelea ce aparțin „Stelei“.

Cântecile de stea, cuprind de fapt și ele tot Nașterea Domnului, însă adesea și alte fapte din viața Mântuitorului, ba și de unele din Noul și Vechiul Testament, Psalmi, ș. a., cu conținut vădit filozofic.

Timpul *colindatului* este dela miezul nopții spre zorii zilei din ziua de Crăciun, pela „cântători“, până aproape de ziuă, — deci după trecerea Ajunului, timp, când se zic colindele *religioase*, vestind bucuria Nașterii, —estinzându-se astfel, cu conținutul schimbat, până la Anul Nou, când tot dimineata pân' la ziuă, se zic celelalte colinde *tradiționale*, cu refrenurile lor, nelipsind în ambele, urarea la cel colindat.

Deci, după ce omul a dormit.

Din contră, *cântecile de stea*, se cântă în

1). De pildă a Nașterii, căci aceasta-i menirea „colindei“ atunci.

seara de Ajun, în răsăritul stelelor, și adică, *Nașterea Domnului*, — prelungindu-se până la Anul Nou și zilele următoare, „la moașă“¹⁾, trei zile de-a rândul, celelalte cântece, *la stea*, cântându-se diferite întâmplări din viața Mântuitorului, sau alte fapte religioase sau pilde, luate din *Noul și Vechiul Testament*, Psalmi, ș. a., terminându-se însă cu o *Inchinare* către Domnul²⁾.

Deci, cântecile *stetei*, încep înaintea *colindelor*.

Vra să zică, de sărbătorile Crăciunului, când se urează, se intercalează bucuria vestirii Nașterii Domnului nostru Isus Christos; iar de Anul nou, felicitările (urările), împreună cu alte fapte relative la viața omului, — *colinda*; pe când *cântecile de stea*, la Crăciun, cântă tot viața Domnului, în mod serios, cu tâlc, filosofic, precum și

1). Un obicei vechiu, din sudul jud. Dolju, de a se petrece trei zile în șir, când „nepoții“ se duc cu plocoane la moașă ce le-a moșit și tăiat buricul copiilor. Obicei care însă... pierе.

2). Parte din aceste date, sunt din josul jud. Dolju, unde este așezat și satul meu natal, *Boureni*.

alte fapte, cari prin estindere, ajung și la Anul Nou, sub denumirea de *la stea*, cum se arată și mai sus ¹⁾).

Apoi, magii aflând apariția stelei, au început *colindatul* ca să găsească Pruncul, tot odată împrăștiind acest fapt, — însuși Fiul născut fiind o stea, — și deci și azi *se colindă* [din casă 'n casă] *cu steaua*, cântându-se și ducându-se vestea „*Nașterii Domnului*“... „...Și iată steaua, pe care o văzuseră la Rășărit, mergea înaintea lor, până a venit și a stătut d'asupra unde era Pruncul...“ ¹⁾. Iar cu timpul s'au mai adăogat și celelalte, următoare Nașterii, cari se reamintesc tot

1). Cu timpul însă, se pare, vrând, ne-vrând, s'au intercalat și în *cântecile de stea* câte-o urare, probabil, numai la necesitate.

A se vedea ca pildă *Cântarea V*.

2). *Noul Testament*, partea întâia, în *Sfânta Evanghelie dela Matei*, de Arhiereul Sofronie Craioveanul. București, ediția Minerva, 1909. Iar cu cuvinte schimbate și în *Sfânta Scriptură a Vechiului și a Noului Testament*, ediție publicată de Societatea biblică pentru Britania și străinătate. Iași, 1874, — sau și alte ediții.

la aceste ocazii, adică zise „Cântece la stea“.

• Și de aici confundarea lor.

Prin Oltenia, pe unele locuri ce le cunosc eu, aproape că cuvântul „colindă“ nici nu se află, fiind mai mult cărturăresc ¹⁾; din contră însă, prin Muntenia, pe Borcea, se zice mai mult „colinde“, — cu mici deosebiri „cântece de stea“; — iar în Ardeal, mai numai „Colinde“ ²⁾!

* *
* *

O așezare ³⁾, deosebind astfel *Cântările de stea* de *Colinde*, ținând seamă și de o rânduială veche bătrânească, sau mai bine zis bisericească, bine așezată, am făcut-o, întemeiat și pe următorul fapt, din „Noul Testament“, și anume la *Sfânta Evanghelie* dela Matei, care zice: „...Și intrând în casă, [Maghii] au văzut Pruncul cu Maria, muma Lui, și căzând s'au închinat Lui, și deșchizându-și visteriile au adus Lui daruri: Aur

1). Adică însăși *culegerile de colinde*, tipărite.

2). Ca pildă *Colinde*, No. 22 din „Biblioteca Sămănătorul“ dela Arad, ed. V. Stanciu.

3). A se vedea planul la urma acestui articol.

și 'Tămâie și Smirnă"). Și adică: Melchior a adus *aur* ; Gașpar a adorat pe Domnul cu *tămâie* ; iar al treilea, Baltazar, aducându-I *smirnă*, a depus mărturisirea de moartea viitoare a Fiului lui Dumnezeu.

Acest fapt se găsește și într'un *cântec de stea* al lui Anton Pann, *Cei trei Crai dela Răsărit*, care sună:

„.Lui Christos cu daruri se 'nchinară ;
I-au dus aur, smirnă și tămâie...”

precum și în alte culegeri

Și deci, acești trei magi, când au venit cu darurile, au fost călăuziți de o stea, — un semn cel reprezentăm și noi astăzi ; — iar faptele ce se învârtesc împrejurul lor, al Nașterii, al darurilor, al stelei și celelalte, nu trebuie să depășească din drumul lor, și deci, aparțin obiceiului „stelei”, căci totul a plecat del *stea*, nu cum se confundă, de pildă, când se amestecă greșit, de diferiți culegători, sub un singur titlu de „Colinde”, atât Nașterea Mântuitorului, fap-

1). Din acelaș *Nou Testament*.

tele din timpul Lui, cât și Sfârșitul Lui, — lucruri, cari de drept, aparțin „Stelei“¹⁾.

Așa dar, între *Colinde*, n'au ce căuta decât *Nașterea*, într'un anumit chip, — și anumite fapte ale Domnului, date în felul arătat ceva mai sus, și deci e o deosebire între un *cântec de stea* și *colindă*.

Iar dacă *la stea* se cântă și Sfârșitul Mântuitorului, este, cum spusei, că așezarea e veche, prin însăși darul lui Baltazar, care, chiar la Naștere, l-a adus *smirună*, — mărturisire și despre *moarte*. Și deci, aceste fapte, își au locul între *Cântecile stelei*, nu însă între *Colinde*.

Ca temei citez o parte dintr'un *Cântec de stea*, ce se găsește în cuprinsul broșurei, și care întărește și mai mult acest fapt, cântec cules 'e mine din Proștea-Mare de pe Târnava Ardealului, numit de săteni... „Colindă“, care la sfârșit sună :

...Din maică născut,
Din maică curată
Și nevinovată... —

1). Cum amintii mai sus, despre o ediție a Academiei. A se vedea și „*Colindele religioase la Români*“, de **Al. Rosețti**, aceeași editură, Nr. 1, din *Anale*, Tom. XL, 1920.

Aur, luminat
 Că ești împărat;
Smirn' mirositoare,
Sfânta Ta 'ngropare!... —
 Tămăia 'nchipuiască
 Firea dumnezeiască!...

Incheind, mai adaog că, între *Colinde* și *Cântecile de stea*, mai este încă o deosebire și anume: cântecile de stea, cea mai mare parte sunt de origină cârturărească, — și nu adevărate producțiuni ale poporului, cum ar fi colindele (tradiționale) ¹⁾. Luați de pildă, la întâmplare, cântecul de stea Nr. XXV, „la Stea“, care, prin tendința de a recomanda spovedania, pare a fi făcut de un preot.

* * *

Acum altceva.

Suntem în vremuri noi, și sub ochii noștrii se săvârșesc multe prefaceri. E un fenomen în raport invers cu viața de azi, cu menținerea obiceiurilor noastre vechi; totul e o schimbare, — un val care înnăruiește

1). A se vedea ale mele „*De Serbători — Colinde*“, Sibiu, 1920, pag. 3, 4 și 5.

încet dar sigur, lăsând ca de-asupra-i, să prindă rădăcini alte obiceiuri, din alte lumi, venite, vorba lui Eminescu, „cu drum de fier“! ¹⁾)

Și sub ochii noștrii, vedem cum, cele dintâi ce cad jertfă, sunt... *cântecele de stea și colindele!*

Dar, mai ales *colindele!* Poate că unde nu mișcă sufletul, nu au focul acela arzător, ca ale altor produse importate... — spoială artificială care însă, va trece și ea, luându-i alta locul...

Dar, pentru că fu vorba de drum de fier, nu uitați însă, că mai avem nițică nădejde, departe de el, printre dealuri și la munți, la vale și pe lângă Dunăre, unde încă tăvălugul n'a ajuns... Păcat însă, că acolo pe unde el pătrunde, totul se duce; iar ce va fi mai rămas, se duce mereu...

Ba, pe unele locuri, ele tot nu se lasă

1). Și pot numi *pomul de Crăciun* din Apus, destul de tăcut și nu știu cu ce rost a venit la noi, dar care vrea să prindă rădăcini din an în an, căci până și în literatură a început să fie slăvit.

să moară, ci, mai sunt încă cine să le lungească boala, și aceia sunt copiii de școală, micuții, cari tot încearcă să mai dea viață la câte-un început de cântec de stea, de felul acestuia :

Acuma pela Crăciun,
Tot omul să fie bun,
Mai ales pruncii cei mici,
Cari sunt *ișcolatici* ;
Toți pruncii să ne-adunăm,
Să *merem* să ne'nchinăm,
Lui Christos ce stă în brațe..¹⁾.

Ce folos însă că n'are putere !
Sau câte-o licărire nouă de colindă, care
va rămâne tradițională :

Colea, colea, după deal,
După deal,
Către Ardeal...

.

1). Din com. *Frâua*, jud. Târnava-Mare, — Ardeal. Înainte însă de-a se începe, se zice următorul tro-păr, care mi-a fost dat ca drept... *Colindă* : „Naș-terea Ta Christoase, Dumnezeul nostru răsărit-a lumii, lumina cunoștinței...” ș. c. l.

Badea

Vifor la răsboiu pornea,
Pe dușmani mi-i prăpădea,
Peste Tisa mi-i trecea
Și la Peșta-i ajungea...

De-a mers vestea 'n țară nouă,
Cum vă colindaram vouă!..¹⁾

În vremurile de acum, nu se mai aud
ca alt' dată chemări dela fereastră, către
acea :

„Cu steaua voastră de hârtie
Veniți din nou colindători...”

cum zice poetul.

Căci

... porțile rămân închise
Și voi plecați pe rând, pe rând...

1). Din *la* mea culegere: „De Sărbători, — Colinde”, Tipografia Foaia Poporului, Sibiu, 1920, p. 39, „Oștășești”.

Azi...

În van cătați colindători,
Pe cei ce-odată strânși la geamuri,
Vă așteptau nerăbdători.

Acuma lumea e ursuză,
Copiii nu mai cred în stele;
Iar pentru curțile bogate,
Voi sunteți „făcători de rele!”

N. I. Dumitrașcu.

Planul lucrării de față.

Cântări de Stea și Colinde	A	Cântări de Stea	I.	{	a). Nașterea Domnului.
			Cântări de Stea		
	B	Colinde	II.	{	a) Prea-mărirea.
			La Stea		Domnului.
					b). Răstignirea.
	C.	Vasilca	III.	{	a). Păcatul strămoșesc.
			Tot „La Stea“		b). Diferite.
					c). Proorocirea.
			I.	{	a). La Nașterea
			Religioase		Domnului.
					b). Fapte din viața
			II.	{	Domnului.
			Tradiționale		a). De flăcăi.
					b). De fete.
				{	c). La fată moartă.
					d). De oameni însurați.
			I.	{	
			a). Vasilca.		

Dela început, rămâne stabilit că, contrar altor tipărituri de acelaș gen, alcătuite după diferiți culegători și tipărite de diferite edituri, declar că aceasta este culegerea mea personală, și deci numai a mea.

N. I. Dumitrașcu

A.

CÂNTĂRI DE STEA

I.

Cântări de stea

*Se cântă în seara de Ajunul Crăciunului,
când răsar stelele, de către copiii cari merg
pe la gospodari, cu steaua.*

a). Nașterea Domnului.

CÂNTAREA I.

- Trei Crai dela Răsărit,
 Dup'o ste'au călătorit...
 Când în cale purcedea',
 Steaua 'nainte mergea;
 5. Când sta' n loc și odihnea',
 Steaua încă 'ngăduia...—
 'N Ierusalim când au ajuns,
 Steaua însă s'a ascuns!...—
 Și le-a fost lor de-o 'ntrebare,
 10. De-o Naștere, de-un Crai mare :
 — Unde știți că s'a născut
 Un Crai tânăr de curând?...
 Că noi o stea am văzut,
 Steaua Lui la Răsărit;
 15. După dânsa am venit,
 Că nouă ne-a trebuit...

- O Naștere fericită,
Fost-a lui Irod, urâtă; —
O Naștere de Impărat,
20. Care s'au adevărat!... —
El, pentru a sa domnie,
S'a scăpat de Impărăție,—
'Mpărăția cea cerească
24. N'a fost vrednic s'o domnească!...¹⁾.

1). Scrisă în 1920, dela d-l *Ion Haizea*, învățător în com. *Proștea Mare*, jud. Târnava Mică, Ardeal.

Dela 'nceput recunosc că în acest volum, vor mai fi variante ale altor bucăți din alte culegeri; însă pe cât am putut, le-am scos. Azi e greu a avea la îndemână tot materialul tipărit, mai ales că pe timpul ocupației germane, mi-am pierdut și eu ce-mi putusem strânge.

CÂNTAREA II.

O, ce veste minunată,
 În Vifleem ni s'arată ..
 C'au născut prund
 Din Duhul Sfânt
 5. *Vergura curată...*

Mergând Iosif cu Marie
 În Vifleem să se 'nscie,
 Intr'un sălaș,
 Din ăst oraș,
 10. A născut pre Christos...

Pre Fiul cel din vecie,
 Trimis de Tatăl pe vecie,
 Să se nască
 Și să crească,
 15. Să ne mântuiască...

Păstorii văzând în zare,
În ceruri, lumină mare,
Ei fluerau,
Ingerii cântau,
20. Cu toții se bucurau!

Veniți toți cei credincioși,
Ca să cântăm cuvioși,
'N genunchi să cădem,
Lui să ne rugăm,
25. Cu rugă fierbinte!

Iar de-acum până'n vecie,
27. Christoase, mărire Tie!... ¹⁾.

1). Seris în com. *Proștea Mare*, de lângă Mediaș,
Ardeal, în 1920, după d-l. *Ion Haizea*, învățător.

CÂNTAREA III.

- In oraș în Vifleem,
 Veniți boieri să vedem,
 Că astăzi ni s'a născut
 Domnul cel făr' de 'nceput;
5. Proorocia de de-mult,
 Tocmai azi s'a implinit;
 Azi Mesia s'a născut
 Din sămânța lui David,
 Și din coapsa lui Avram,—
10. Mântuirea lui Adam!
 Să ne scape din păcate,
 Cari-au făcut aste fapte;
 Să ne 'nvețe lucruri bune,
 Să ne-arate ce e 'n lume;
15. Să iubim pre Dumnezeu,
 Cât vom trăi, tot mereu,

Că El, numai cu cuvântul,
Făcù Cerul și pământul,
Și stelele lucitoare,
20. Și luna și mândrul soare!

Iar de-acum până'n vecie,
22. Mila Ta, Doamne să fie!... ¹⁾

1). Din com. *Băiești*, pe Oltet, jud. Vâlcea, culeasă în anul 1909, dată când am fost în învățământ.

CÂNTAREA IV.

Ce vedere minunată,
Lângă Vifleem s'arată!

Cerul strălucea,
Ingerii venea'

5. Pe rază curată...

Păstorilor din câmpie,
Le vestește bucurie,
Că 'ntr'un mic locaş,
Din acel oraş,

10. E Sfânta Marie...

Păstorii cum auziră,
Spre locaşul sfânt porniră,
Unde au aflat,
Pruncul luminat,
15. Şi Il prea-măriră!

In coliba păstorească,
Vrut-au Domnul să se nască
Fiul său cel sfânt,
Nouă pre pământ,
20. Să ne mântuiască!

E Isus păstorul, care,
Turmă ca El, nime n'are;
Noi Il lăudăm
Și I ne 'nchinăm,
25. Cu credință tare!... ¹⁾.

1). Scris în 1920—21, după d-l *Ion Haizea*, învățător com. *Proștea Mare*, Jud. Târnava Mică,—Ardeal.

CÂNTAREA V.

Steaua despre Răsărit' au strălucit,
 Steaua 'Mpăratului Christos s'a ivit ;
 Steaua cu raze mari strălucește,
 Sfânta Naștere mărturisește ;

5. Că Christos astăzi nouă s'au arătat,
 Ca veșnic din pântecile prea curat...

Iar *verhovnicii* dacă văzură,
 Câte-și trei spre stea călătoriră ;
 Dela stea ei că se învățară,

10. Lui Christos cu daruri se 'nchinară ;
 Scumpe daruri îi aduseră
 Și înaintea lui le puseră :
 Aur, smirnă și tămâie
 Și luară bucurie ! ¹⁾.

1). Astăzi se întâmplă foarte des ca tocmai atunci când urmează desfășurarea episodului, acțiunea e întreruptă re-apărând în alte *cântece*, fapt, care pare să se creadă, de multe ori că acel cântec este necomplect. Deci, trebuie căutat și de culegător, ca așezarea lor (a cântecilor), să fie făcută în spiritul culegător al faptelor petrecute.



15. Sfânta Naștere a lui Christos,
Să vă fie boieri de folos,
Dela vesele tinerețe,
Pân' la cinstite căruntețe!

20. Iar de-acum până 'n vecie
Mila Domnului să fie!...!).

1). Culegere făcută în județul Vâlcea, com. *Băiești* în anul 1909, fiind ca învățător în satul vecin, *O-bislav*.

CÂNTAREA VI.

Fii vesel iubit creștine,
 Nașterea lui Christos vine,
 Mielul cel nevinovat,
 Christos, Marele 'mpărat!
 5. Astăzi, pre cel nevăzut,
 O Fecioară L'au născut
 In orașul Vifleim,
 Aproape de 'Rusalim...

10. Păstorii se bucurau,
 Ingerii frumos cântau,
 Filozofii se 'nchinau,
 Daruri scumpe aduceau,
 Pre noi să ne mântuiască,
 De greșeala strămoșească;
 15. Să ne 'nvețe al său grai,
 Care-i calea către Rai,
 Ce-i binele pământesc,
 Pe lângă acel ceresc!

20. Azi Adam se veseleşte,
Şi Iadul se tânguieşte;
Azi toate se desfătează,
Numai Irod se 'ntristează !...

25. Vino dar, iubit creştin,
Astăzi să ne veselim;
Veniţi să cântăm frumos,
La naşterea lui Christos...

28. Iar de-acum până 'n vecie,
Christoase, mărire Ție!...!)

1), Scris în 1919 de d-l Ion Haizea, învăţător,
com. *Proştea-Mare*, aşezată între Copşa-Mică şi
Mediaş.

CÂNTAREA VII.

Steaua lui Christos,
 Răsări frumos ;
 Steaua strălucește,
 Magilor grăiește :

5. „— O, prea 'nțelepți Crai,
 Primiți acest grai ;

Eu-s cea proorocită,
 De Varlaam vestită ;

10. După mini umblați,
 Și Împărat aflați...”

Iar Craii grăiesc,
 Grai filozofesc :

„— O, stea luminată,
 Mult ești minunată ;

15. Noi văzându-te pre tine,
Foarte mult ne pare bine,
Că mult am aşteptat
Pre` noul Împărat,
Ca să ne 'nchinăm,

20. Şi să ne rugăm :
„— Coccoane Impărate,
Şi nevinovate ;
Noi nu ne pricepem,
Laude să 'ncepem ;

25. Că Te ştim ce eşti,
Măcar Te smereşti !
Că Tu eşti smerit,
În Treim' mărit,
Şi 'n ce chip ai vrut !

30. Din maică născut,
Din maică curată,
Şi nevinovată... —

Aur luminat,
Că eşti Impărat ;
35. Smirn' mirositoare,
Sfânta Ta 'ngropare... —
Tămâia 'nchipuiască
Firea Dumnezeiască, —

40. Pre noi ne păzește,
Și ne 'nvrednicește!..."

42. Iar de-acum până 'n vecie,
Mărire să-Ți dăm noi Ție!... ¹⁾

1). Serisă în 1920 după d-l Ion Haizea, învățător
com. Proștea-Mare, jud. Târnava Mică.

CANTAREA VIII.

- Toată legea creștinească,
 Astăzi să se veselească
 Căci mare stea s'a ivit
 Colo sus, la Răsărit,
5. Și străluce cu tărie,
 Vestind mare bucurie!
 Că veșnicul Dumnezeu,
 Au trimes pre fiul Său,
 Să se nască 'n Vifleem, —
10. Precum proorocii avem, —
 Ca să facă mântuire,
 Dela veșnica pieire !...

La Apus și Miază-Noapte
 Era întuneric foarte;

15. Dar a răsărit lumină,
Sfânta lege 'n rădăcină,
Legea sfânt'-a Domnului,
Mântuirea omului!

20. Trei Crai ai pământului,
Au v'int la 'nchinarea Lui
Și pre Christos L-au aflat
Pruncuț, în iesle culcat;
Iar Fecioara Preacurată,
Lângă El sta supărată,
25. Căci în Vifleem oraș,
Nu și-a căpătat sălaș;
Și-au născut pre Fiul Sfânt,
Jos, în iesle, pre pământ...

30. Insă Irod, Impărat,
Când de Naștere-a aflat,
Pre toți Pruncii i-a tăiat,
Ce 'n Iudeia s'au aflat,
Gândit-a, făr' de folos,
Să taie și pre Christos!
35. Tatăl Său cum a aflat,
Indată L'a apărat,

Și un înger au trimis,
Spunând lui Iosif în vis,
De-al lui Irod, cuget, rău,
40. Făr' frică de Dumnezeu!...

Și de-acum până'n vecie,
42. Mila Domnului să fie!... ¹⁾

1). După d-l Ioan Haizea, învățător în com.
Proștea-Mare, pe Târnava-Mică, Ardeal, scrisă
în 1920.

CÂNTAREA IX.

- Trei Crai dela Răsărit,
 Spre-o stea au călătorit;
 Pre lumina ei s'au dus,
 Și'n Vifleem au ajuns.
5. 'N Vifleem dac'au intrat,
 De Domnul au întrebat:
 „ — Unde s'a născut Christos,
 Mesia Cel luminos ?... ”
- Nime nu le-a putut spune!
10. Și veni mare minune.

- Păstorilor dela vite
 Le-au ieșit Îngeri 'nainte:
 „ — Bucurați-vă“, — le-au spus, —
 „ Că azi s'a născut Isus !... ”
15. Ei turmele le-au lăsat,
 Și grăbiți au alergat,

Unde steaua strălucea,
 Ca să vadă minunea...
 Intr'o curte ei s'au dus,
 20. Ca să vadă pre Isus,
 De grajd s'au apropiat,
 Lui Isus s'au închinat.

Cei trei Crai înc'au sosit,
 După cum au fost cetit;
 25. Erau cetitori de stea,
 Știau ei că-L vor afla!
 Și-au aflat ei pe Christos, —
 Soarele cel luminos, —
 In iesle pe fân culcat,
 30. In scutece înfășat.
 Frumoase daruri I-au dus
 Impăratului Isus:
 Aur, smirună și tămâie,
 De pomenire să fie;
 35. Darurile I le-au dat,
 Și Lui I s'au închinat !...

Iară Irod Impărat,
 Foarte rău s'a turburat,

- Oaste mult'a adunat,
 40. Și porunci aspre a dat,
 Armele de-au ascuțit
 Și aspru a poruncit:
 „ — In Iudeia să intrați,
 Pre toți pruncii să-i tăiați,
 45. Ca să moară Mesia,
 Care Impărăția 'mi vrea!...“
 Oastea 'n Iudei' a intrat,
 Pre toți pruncii i-a tăiat,
 Peste patrusprece mii,
 50. Toți nevinovați, copii! —
 Christos Domnul a scăpat,
 Tatăl Sfânt L-a apărat!..

- Iar nașterea lui Christos,
 54. Să ne fie de folos! ¹⁾.

1). Din com. *Copșa Mică*, Ardeal, cules în 1019,
 cu ocazia serviciului meu în gara Copșa Mică.

CÂNTAREA X.

- O stea, sus, răsare,
 Este-o taină mare!
 Și steaua dă raze,
 La maghi luminează;
 5. Iar maghii grăiesc,
 Grai filozofesc;
 Că de când pământul,
 S'a născut cuvântul.
 „ — Tu ești proorocită
 10. De Varlaam, vestită,
 C'o naște Christos,
 Lumii de folos;
 Și a ta ivire,
 Ne 'nvață 'ntocmire.
 15. Iar nouă ne scrie
 La astronomie,
 Că s'a născut jos,
 Un 'mpărat, Christos,

20. Din cetatea lui David,
Pilde nouă arătând..."
- Maghi dac'au văzut,
S'au călătorit,
Și 'ndat'au aflat
Pre Cel căutat,
25. Și lui I s'au închinat,
Ca la un mare 'Mpărat;
Cu daruri în mâini ținând,
Lui Christos, Domnul, cântând:
- „ — Coccoane 'Mpărate,
30. Și prea Luminate,
Ce din Duh Sfânt ești venit,
Din fecioară Te-ai născut,
Din fecioară curată
Și prea luminată;
35. Pentru-aceia ne rugăm,
Și 'n genunchi noi îți cădem,
Să primești un dar lumesc,
Lucru sfânt dumnezeesc..."
- Iar de-acum păn' la vecie,
40. Mila Domnului să fie!...¹⁾

1). Din com. *Băiești*, jud. Vâlcea, sat pe Oltet,
și cules în 1910.

CÂNTAREA XI.

Pre scaun de Impărat,
Un Crai nou s'a înălțat !

Trei Crai ai pământului,
Viind la 'nchinarea Lui,

5. Adusu-I-au daruri scumpe,
Trei lucruri din ce nu-s multe :
Aur, smirnă și tămâie, —
Și luară bucurie!

- Ei daruri pe mâini țineau
10. Și lui Christos li cântau :
„ — O, Impărate Christoase,
Fiule, prea luminoase,
Noi Te știm că cine ești.
Și'n troiță Te slăvești;

15. Tu ești o mare putere,
Ca să ne scapi din durere...

. „

Și tot așa îi cânta:
 Cum L-au născut Maria
 'N ieslea dobitoacelor
 20. Și'n paza îngerilor,
 Ce din gure îi cânta
 Și 'nchinare ei li da...

Slavă, sus, lui Dumnezeu,
 Și pe pământ nici-un rău;
 25. Ba pre pământ pace fie,
 26. De acum până 'n vecie !...¹⁾).

¹⁾. Cules în anul 1909, în com. *Băiești*, jud. Valcea, cu ocazia serviciului meu ca învățător, în satul *Obislav*, com. *Grădiștea*.

II.

L a s t e a

Se cântă tot timpul serbătorilor, păn' la Anul Nou, însă mai mult în primele zile ale lui Sfântul Vasile, și următoarele, în timpul ospătărilor, legându-se de alte fapte din viața Mântuitorului.

a). Prea=Mărirea Domnului.

CÂNTAREA XII.

Doamne, Isuse Christoase,
Tu ne ești zori prea frumoase
Și raze prea luminoase!

5. Tu din cer Te-ai coborât,
Luând suflet din Duh Sfânt,
Din Fecioară Te-ai născut,
Din Fecioară prea curată,
Și nouă prea luminată...

10. Și Te-ai dat în chip de slugă,
Ca să scapi lumea din muncă ;
Și Te-ai dat în chip de argat
Ca să scapi lumea din Iad ;
Și Te-ai dat în chip de rob,
Ca să scapi lumea de foc. —

15. Pe noi ne răscumpărași
Din strămoșii buclucași ;

Și luași și răstignire,
Pentru-a noastră mântuire !

Iar de-acum păn' la veșcie !
20. Mila Domnului să fie!....¹⁾

1). Prin d-l I. Brătulescu, învățător, de fel din
com. Hălăngești-Zăicoiu, jud. Doljiu, cules în 1910.
Astăzi dânsul este institutor în Craiova.

CÂNTAREA XIII.

- Doamne, Isuse Christoase,
 Tu ne ești zori prea frumoase,
 Și raze prea luminoase,
 Ce din cer Te-ai pogorât,
 5. Din Fecioară Te-ai născut..
 Și Te-ai dat în chip de rob,
 Ca să scapi lumea din foc;
 Și Te-ai dat în chip de-argat,
 Să scoți lumea din păcat...
 10. Te am așteptat Christoase,
 Ca și fiarele setoase,
 Când coboară la isvoare,
 Ca să bea, să se 'nvioare;
 Apă rece de isvoare,
 15. Pentru trup răcoritoare!... ¹⁾.

1). Culeasă din com. *Băiești*, jud. Vâlcea, în anul 1910.

CÂNTAREA XIV.

- O, Isus, cap luminat,
 Mieluşel nevinovat !
 Toţi filozofii au venit,
 Toţi cu daruri au sosit,
 5. După stea ei au urmat,
 Cu păstorii-au alergat,
 Până'n peşter' au intrat,
 Ție Doamne, s'a'-'nchinat! —
 Doamne, pentru mila Ta,
 10. Și noi ne'nchinăm așa :
 „ - Intruparea lui Christos,
 Să ne fie de folos ;
 Tot cu bine, sănătoși,
 14. Păn' la anul tot voioși!...“ 1).

1). Din com. *Frâna*, jud. Târnava-Mare, Ardeal,
 cules în 1919.

CÂNTAREA XV.

- Veniți cu toți d'împreună,
 Să ne facem voiea bună ;
 Și să cântăm cu tot omul,
 Să ne bucurăm în Domnul ;
5. Că ni-e Domn și mântuintă
 Și să-i cântăm cu credință ;
 Să 'ntâmpinăm Sfânta Față,
 • Cu rugă și cu dulceață ;
 Că mare și Sfânt e Domnul,
10. Și 'Mpărat peste tot omul ;
 Că din hotarele toate
 I-se 'nchină țări și gloate ;
 Și marea cu valuri 'nalte,
 De mâna Lui sunt lucrate... —
15. Așa să facă tot omul,
 Să se bucure 'ntru Domnul ;

S'aibă un trai tericîț,
Păn' ce viața și-a 'mplinit !

20. Iar de-acum până'n vecie,
Mila Domnului să fie !... ¹⁾).

1). Cules din com. *Băiești*, jud. Vâlcea, în anul 1909.

CÂNTAREA XVI.

Slavă s'aibă nesfârșită,
 Toată firea cea 'ntreită,—
 Troiță nedespărțită :

Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt,

5. Ce ne-au lăsat pre pământ.

Să ne 'nvețe, să ne-arate,

Să pricepem a cunoaște

Pre toți *preapodobnici*,

Pre Apostoli, Mucenici,

10. Pre Erarhi și pre prooroci,

11. Și pre ceilalți pre toți (...!).

1). Culegere făcută în com. *Băiești*, jud. Vâlcea, în 1909—1910.

De notat e, că se găsește mult material și ales prin acele părți *ferite de drumuri umblate*, însă prea puține culegeri am putut face, stând prea puțin acolo.

CÂNTAREA XVII.

Ce se spune 'n nume sfânt,
Toate au fost pre pământ...
Că s'a tras și bin' s'a tras,
Câte-un danț, să fie tras...

5. Tras'au Petru,
 Simon Petru ;

 Lângă Petru și Pavel,
 Juca Iacov ; lângă el,
 Andrei, Ioan, ba și Matei,
10. Simon și Vartolomei ; —
 Marcu ținea pre Iuda,
 Iar Filip lângă Luca,
 Iară Luca pre Toma.

 De cântat,
15. Cin' le-a cântat ?

 Anania cu *cobuzul*,
 Irimia cu *canunul*,
 David prooroc cu *organul*...

- De jucat,
20. Cine-au jucat ?
Maria Magdalia,
'Mpreun' cu Salomia ;
In mâini cu flori,
Cu *stâlpări*,
25. Cu mănunchiū de busuioc,
Să le stea bine la joc ;
Și lăudau pre Christos,
28. Fie danțul cu folos !...¹⁾
-

1). Din jud. Vâlcea, com. *Băiești*, pe Oltet, cules
în 1910.

b). Răstignirea.

CÂNTAREA XVIII.

- Aztăzi, Cel prea lăudat,
 'I judecat la mare sfat,
 Ce 'ntr'un loc s'au adunat,
 Prea hulind Dumnezeirea,
 5. Cui va isbăvi zidirea !

Cine-o fi blagoslovit,
 Pre Iuda, de l'a vodit ?
 Pre Iuda, om vânzător,
 Și de bani mulți, iubitor ?...

10. Iuda iubitor, de bani,
 Grăi către-ai „Lui“ dușmani :
 „—Dați-mi treizeci de arginți,
 Să vi-L' dau, să-L răstigniți !“
 Treizeci de arginți i-au dat,
 15. Pre Christos ni L'au luat,
 Lui Pilat L'a 'nfățișat,
 Și-acolo L-au judecat, —

- Nici-o vină n'au aflat !
 La Golgota Il duceau,
 20. Sus pe cruce că-L suiau,
 Și'n piroane-L pironeau !
 I-au bătut piroane 'n frunte,
 Cui ne-a scos pre noi din multe ;
 I-au bătut piroane 'n mâini,
 25. I-au pus cunună de spini ;
 I-au bătut piroane 'n talpe,
 Pentru-ale noastre păcate ;
 Cu suliță L'au împuns,
 Sânge și apă de-au curs ;
 30. Fiere și oțet I-au dat,
 Pre el de L-au adăpat !...
 ...Soarele 'nvelit în sânge,
 33. Ingeri'-au 'nceput a plânge !...').

1). Cules din com. *Băiești*, jud. Valcea, în 1910.

CÂNTAREA XIX.

In partea pământului
 La pomul Edemului,
 Ca veste s'a întâmplat?

Cruciță nouă de brad!

5. Pre Christos să-l răstignească,
 Pre noi să ne mântuiască.

Iar Pilat,
 S'a mâniat,

10. Mainile și-a suflecat,
 Pălmi peste obrazi I-a dat! —
 Cu sulit'a fost străpuns,
 Sânge și apă de-au curs,

Cruciță nouă de brad!

15. De milă și de bănat,
 Soarele s'a 'ntunecat,
 Luna s'a 'mbrăcat în sânge,
 Stelele 'ncepur'a plânge!

Cruciță nouă de brad!

20. Grăiau Jidovii cu toți:
„Răstigniți L pe Christos!
Și de nu-L veți răstigni,
Impărat El nu va fi!”

Cruciță nouă de brad!

25. Mai apoi în Palestina,
Unde-a strălucit lumina,
Cel ce dă lumii viață,
Il ținea Fecioara 'n brațe,
Așa pre cruce cum sta,
El cu răii-alătura!

30. *Cruciță nouă de brad!...¹)*

1. Din comuna mea natală, *Boureni*, jud. Dol-
jiu, culegere făcută prin 1910.

CÂNTAREA XX.

Pogorâră,
 Pogorâră,
 Christos sfânt,
 Pe-acest pământ.

5. Și păgânii că L'au prins,
 Bin' L'au prins,
 Și L'au legat,

 Și L'au trimis la Pilat,
 Și din gur' i-au cuvântat :

10. „ — Răstignește-ni-L Pilate,
 Dacă vrei să faci dreptate;
 Că de nu-L vei răstigni,
 Nouă Impărat nu ne-i fi!...”

 Pilat rău s'a supărat,
 15. Mâneci albe-a sufălcăt,
 Și pe mâini că s'a spălat,
 Pre Christos că L'au luat,

20. Pre cruce L'au ridicat,
 Și în cuie că-L bătea,
 Sângele de-L podidea,
 Și tot Lui i-L da să-l bea!...

.

- Pământ s'a cutremurat,
 Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
 Soarele s'a 'ntunecat;
 25. Luna s'a 'mbrăcat în sânge,
 26. Soarele a 'nceput a plânge!... ¹⁾

1). Culegere făcută în com. *Frâna*, jud. Târnava-Mare, în 1920, cu ocazia serviciului meu în gara Copșa-Mică.

III.

Tot „La Stea“

Și acestea, se cântă tot în sărbători, după celelalte cântări de stea, și înaintea proorocirii, având, de sigur, un anumit scop, ce se poate arăta cu ocazia aceasta.

a). Păcatul strămoșesc.

CÂNTAREA XXI.

- Ei, Adame, ce păcat,
 Mare porunc'ai călcat!
 Porunca lui Dumnezeu,
 De care mă tem și eu...
5. N'ai știut să fii cuminte,
 Ca să stai în Rai cu cinste!
 Te-ai lăcomit ca un om,
 Și-ai întins mâna la pom;
 Și din pom când ai gustat,
10. Cu moartea te-ai îmbrăcat!
 Tu Adame să te duci
 Și-obosit ai să te culci;
 Să te duci în loc pustai,
 Sapa să-ți pui căpătai;
15. Loc pustiu să stăpânești,
 Cu sapa ai să prășești,
 Trupul să ți-l hărănești... —
 Și tu Evo-asemenea,
 Ai să muncești tot așa!

20. Să te duci în loc pustai,
Furca să-ți pui căpătai;
Cu fusul să sfârăești,
Trupul să ți-l hărănești! —
Iar tu șearpe veninos,
25. In lume fără folos,
Să te duci in loc pustii, —
Tot cu frica 'n tine, fii;
Pe pământ să te târăști,
Loc pustiu să stăpânești!...
30. Iar răsplată,
După faptă:
Omul dacă te 'ntâlnească,
33. Capul ca să ți-l strivească!...¹⁾
-

1). Cules cu schimbări, din comuna mea natală,
Boureni, jud. Doljiu, prin 1909.

CÂNTAREA XXII.

- Prin greșala lui Adam,
 În păcate toți eram ;
 Că el după ce-a greșit,
 Din Rai afar' a ieșit...
5. Dumnezeu se întrista,
 Și din gur' așa grăia :
 — Du-te-Adame dela Mine,
 Că te-ai lipsit de-așa bine,
 În lumea nevoilor,
10. Locul ostenelilor !...—
 Adam dacă auzea,
 Cu amar se tânguia :
 — Raiule, grădină dulce,
 Nu mă 'ndur a mă mai duce,
15. De astă odihnă dulce ;
 De mirosul florilor,
 De dulceața pomilor,
 Și viersul păsărilor. . —

20. — Ba, Adame, îi pleca,
N'ai fost harnic a păstra!...

22. Iar de acum până 'n vecie,
Mila Ta cu noi să fie!...!)

1). Din com. *Băiești*, *Vâlcea*, comună pe *Oltet*,
culeasă în anul 1909, dată când eram în învățământ.

CÂNTAREA XXIII.

De când vacul s'au zidit,
 S'au zidit Domnul Christos,
 S'au zidit foarte frumos!
 Dar pre Eva înc'au zidit,
 5. Au fost zidit dela 'nceput...

Da' tu Evo, ai mâncat,
 Ai mâncat făr' de păcat
 Din toți pomii Raiului,
 Din grădina Domnului,
 10. Și din pomul cel rodit,
 Ce-acolo a fost oprit!... —

Șerpe, șerpe 'nveninat,
 Sus pe pom te-ai înălțat,
 Și Evei tu măr i-ai dat!...
 15. Eva din măr a mușcat,
 Și-apoi lui Adam i-au dat.

Dumnezeu l'au întrebat:

- Tu Adam, de ce-ai mâncat?...
- Doamne! Eva m'a 'ndemnat...

20. „— Tu Adame, mergi în jos,
 Și-i lucra ca păcătos... —
 Și tu Evo, încă-i *mere*
 Și-i lucra ca și-o muiere,
 Și-i naște prunci în durere!...”
25. Iar de-acum până 'n vecie,
 26. Christoase, mărire Tie!...!)

1). Dela d-l *Ion Haizea*, învățător com. *Proștea-Mare*, jud. Târnava Mică, Ardeal, culegere făcută în 1919.

b). Diferite¹⁾.

1). Cântările ce urmează, deși voiu fi invinuit că le-am trecut într'acele ale *stelei*, susțin că ele, se cântă și azi la asemenea ocazii, mai mult ca *pilduri* și *sfaturi* date creștinului. Căci știut este că Românul în timpul mai din urmă, ținea mai mult la asemenea sfaturi, venite pe aceste căi, din isvor cărturăresc, de sigur. Și pilda sau sfatul era bine-venit la ocaziile acestea, adică la sărbători.

După cât știu foarte bine, atât în Vâlcea pe Oltet, în părțile de jos și de sus ale județului Doljiu, aceste cântări se zic la stea, numai pentru motivul arătat mai sus.

CÂNTAREA XXIV.

- Omul cât trăiește 'n lume,
 Cu toți să se aibă bine,
 Că nu știe până mâine,
 La ce patimă rămâne...
 5. Căci el este ca și-o floare :
 Astăzi naște, mâine moare !
 Cine are rude 'l plânge ;
 Cine nu, singur se duce,
 9. Fără tron și fără cruce !...¹⁾.

1). Din com. *Boureni*, jud. Doljiu, satul meu natal, culegere făcută prin 1909.

Cântarea aceasta precum și XXV, XXVI, XXVII, ar putea forma o subîmpărțire sub numele de „*Pregătirea sufletului*“. Atât XXIV cât și varianta XXVI, recomandă purtarea între oameni, față de viața viitoare !...

CÂNTAREA XXV.

- Din voie dumnezeiască,
O, prea frumoasă pustie! ¹⁾
 Numai viață îngerească!
 Acum Dumnezeu, ca Sfânt,
 5. Făcù cheie de argint,
 Descuiè Raiul curând.
 Băgai capul, mă uitai,
 Ce văzui, mă 'nspăimântai !...
 Văzui mese d'albe 'ntinse,
 10. Cu făclii de cear' aprinse.
 Și de-acolo, la alt vad,
 Tot în Iad, în Iad, în Iad,
 Văzui mese d'albe *rase* ²⁾,
 Cu făclii de ceară arse!
 15. Și de-acolo,
 Mai încolo,
 Tot în Rai, în Rai, în Rai,
 Ce văzui mă 'nspăimântai !...

1). Viers ce se repetă.

2). Pline; încărcate.

20. Văzui oameni spovediți,
Ca niște pomi înfloriți !
Iar de-acolo, la alt vad,
Tot în Iad, în Iad, în Iad.
Văzui și nespovediți,
Ca niște bușteni pârliti !
25. Și de-acolo,
Mai încolo,
Tot în Rai,
In Rai, în Rai,
Văzui fete spovedite,
30. Ca niște flori înflorite !
Iar de-acolo, la alt vad,
Tot în Iad, în Iad, în Iad,
Văzui și nespovedite
Ca niște tufe pârlite !...
35. Așa i viața îngerească,
Trecută din omenească,
Din voie dumnezeiască,
38. *O, prea frumoasă pustie !...¹⁾*

1). Culegere făcută în 1910, după d-l Ioan Brătulescu, învățător, de fel din com. Hălăngești-Zăicoiu, iud. Doljiu, și cu mici schimbări adăogite din alte părți.

CÂNTAREA XXVI.

- Omul cât trăiește 'n lume,
 El cu toți să s'aibă bine,
 Că nu știe moartea-i când vine,
 Și ți-l ia de lângă tine,
 5. De-l duce pe ceia lume,
 La scaun de judecată,
 Unde n'a fost nici-odată ;
 Au la bine, au la rău,
 Unde-i voia lui Dumnezeu ; —
 10. C'așa-i viața omului,
 E ca floarea câmpului :
 Dimineata înflorește,
 Peste zi ce vestejește !...¹⁾.

1). Manuscris găsit în timpul stagiului militar, 1911, în cazarma „Oota“, a Batalionului 1 Vânători, Craiova. Probabil că este din jud. Mehedinți.

CÂNTAREA XXVII.

- O, prea frumoasă pustie,
 De acum păn' la vecie!
 De mulți ani *pustelnicesc*,
 N'am cui să mă jeluiesc...
5. Jelui-m'aș munților,
 De dorul părinților;
 M'aș jelui brazilor,
 De dorul fărtaților...
 Să mă jelui florilor,
10. De dorul surorilor!
 O, vecie,
 O, vecie,
 O, prea frumoasă pustie,
14. Toate sunt o veșnicie !...¹⁾.

1). Cules din com. *Băiești*, jud. Vâlcea, în anul 1910, cu ocazia serviciului meu în învățământ, în satul vecin, Obișlav.

CÂNTAREA XXVIII.

Impărații ca și Craii,
 Fac cetățile cu aii;
 Ba 'ncă se mai nevoiesc,
 De mai tare le 'ntăresc;

5. Ziduri 'nalte, minunate,
 Cu stindhii de fier legate,
 Ce mulți ani să folosească
 Și moartea să nu-i găsească...

- Iacă moartea i-a găsit,
 10. Și 'nainte le-a ieșit,
 Prin codru plimbându-se,
 De lume sfiindu-se...
 Și-apoi iute i-a 'ntrebat:
 „— Voi pe unde-ați mai umblat?...” —
 15. I-a luat și i-a trântit,
 De-iarbă 'n creștet le-a crescut!

.

- Aşa-i legea cea firească,
 Ca tot omul s'o cunoască;
 20. Nu ca Domni şi 'mpăraţi mari,
 Ce se cred prea mari şi tari,
 Şi vorbesc de avuţie,
 Ținându-se 'n semeție,
 Crezând că nu mai au moarte,
 25. Şi 'ntr'un ceas... le lasă toate !... 1)

1). Culegere făcută în comuna mea natală *Boureni*, Doljiu, prin 1910.

Cântarea aceasta şi cu cea XXIX, ar putea face o subîmpărţire, sub numele de „*Spaima morţii*”, — subiectele fiind luate din diferite întâmplări din Noul şi Vechiul Testament, ca drept pilde pentru om, în faţa vieţii viitoare, — deşi par în fază decadentă, — totuşi după mine, îşi au rostul lor în popor, tocmai că se recomandă *milostenia*; căci, la urma urmei şi bogatul şi săracul, au aceeaşi soartă, după moarte !

CÂNTAREA XXIX.

- O, o, trupe ticăloase,
Te vezi în case frumoase! —
Dacă ai vr'o avuție,
Nu ți-o ține 'n semeție;
5. Ci dă ceva pentru mine,
Să mergem la Rai cu bine,
Și la Rai să vecuim,
De moarte să nu 'ngrijim;
Că moartea e faptă mare,
10. De tot omul frică are!
Că moartea când vrea să vie,
Nu dă veste să se știe;
Ci te ia cum te găsește,
Sufletu-ți din piept răpește!
15. Din scaunul luminat,
Te trânteste moartea 'n pat;
Din scaunul zugrăvit,
Te trânteste în pământ;
Din câmp verde și frumos,

20. Te trănțește 'n 'ntunecos !
 Lasă mulți casă frumoasă,
 Merg în muncă și 'n pedeapsă !...
 — Raiule, grădină dulce,
 Noi de-aici nu ne-om mai duce,
25. De cântul îngerilor,
 De dulceața pomilor,
 De mirosul florilor,
28. Și viersul păsărilor !...!).

1). Cules de d-l I. Brătulescu, învățător, de origină din com. Hălăngești-Zăicoiu, jud. Doljiu, care avea multe asemenea *cântece*. Parte din ele, mi le-a înmănat mie în 1910; iar cu ocazia ocupației germane din 1916, mi s'au distrus cu tot ce aveam. Fapt interesant e, că, după părăsirea „bagajului“ într'un canton de C. F. R. (în gara Crivina), și plecat în războiu, la revenire (din prizonierat), numai după două-trei săptămâni, n'am mai găsit din cărți și manuscrise, nici o filă! Ori pe cine am întrebat, mi-a spus că le-ar fi trimis niște Nemți cu trenul nu se știe unde, împreună cu scoarțele, ce le aveam dela părinți.

CÂNTAREA XXX.

- O, amar și grea durere,
 Jale făr' de mângâiere;
 O, plângere, necurmată,
 Lacrimi, pâraie vărsate,
 5. Că azi moartea mă desparte,
 Și mă duce 'ntr'altă parte,
 Pe o cale depărtată,
 Unde n'am fost nici-odată...
 Acolo pe min' m'așteaptă
 10. La judecata cea dreaptă;
 Și la min' e scris în frunte,
 Ce dreptate m'o ajunge...

- Săriți frați, vecini, cu toții,
 Să petrecem ceasul morții,
 15. Că de astăzi înaintea,
 Nu voi mai grăi cuvinte;
 Că azi în mormânt mă pune
 Și soarele că-mi apune!

- O, vai, că mă rog și ție,
 20. Prea dorita mea soție;
 Că mila dela părinți,
 O plâng cu lacrimi fierbinți;
 Și mila del'a mea maică,
 O plâng cu inima seacă;
 25. De mila del' ai mei frați,
 Vărs și lacrimi necurmați;
 Și mila dela surori,
 O plâng cu multe sudori!...

Iar de-acum pân' la vecie,
 30. Amin, Doamne, slavă Ție!").

1). Auzită în comuna mea natală, *Boureni*, jud. Doljiu, înaintea de 1910.

I). — Deși aceste două cântări, XXX, și XXXI, se pot lua, unul XXX drept *bocet*, iar XXXI *cântec lumesc*, acestea totuși se cântă *la stea*, într'un mod destul de serios și cu tâlc, punând înaintea faptul despărțirii de lumea noastră a aceluia, ce, în viața lui a făcut *bine* și fiind mulțumit că trece și în viața viitoare *împăcat* sau nu.

II). — Ceva interesant: prin satele așezate *pe Borcea*, din Județul *Ialomița*, în *Vinerea Paștelui*, adică atunci când își dă duhul Domnul Isus Christos, este un obicei că toată lumea din biserică pornește pe-un plâns sfâșăitor, — bocet.

„... Săriți frați, vecini cu toții,
 Să petrecem *ceasul morții*...”

Sunt cuvinte, prin care se dă un fast deosebit acestui mare fapt al morții!..

CÂNTAREA XXXI.

Tinerete ticăloase,
Mult mi-ați fost nenorocoase!
Ticăloase tinerețe,
Ați ajuns la bătrânețe
5. Și n'ați avut norocire
6. Să trăiți în fericire !... ¹⁾).

1) Culegere din comuna născută natală, *Boureni*, județul Dolju, înainte de 1910.

c). Proorocirea.

*Incheere, ce se spune de un stelar, după
cântările stelei.*

După ce se isprăvesc cântările, se spune următoarea *proorocea*¹⁾, de către cel ce poartă steaua :

1). „Ascultați, ascultați dumneavoastră, cinstiți boieri... Ca povățuitori, trei crai filosofi, de lumină purtători, mergând prin lume să găsească pre Christos, prunc mic, — au zărit o stea pe cer, și cu mare bucurie au strigat : „ — Ascultați... Aceasta este steaua care s'a proorocit mai înainte de *varoomnicul* Varlaam... zicând, că va răsări o „stea“ dintre Israiliteni, care va sfărâma pre toți Domnii *movilteni*...”

„Mergând ei după raze până 'n Vifleem, acolo au zărit pre Christos, prunc mic, înfășat, în ieslea vitelor culcat, și cu buze de bucurie au strigat : „ — Adusu-Ți am daruri : aur, smirună și tămâie“.

1). Sau „proorocie“.

„In cea 'naltă norocire dumnezeiască, El ni s'a născut pentru toți vecii. Amin!“¹⁾.

Sau *prooroceaua* aceasta :

2). „Fecioară, Fecioară, cea spre o ființă ; în pământul peșterii, pentru noi ai născut un cocon, pre Cel mai de veci!...

Maghii grăiesc, grai filozofesc!

„Seara de astă-seară, la mulți ani cu sănătate!“²⁾.

1). Din com. *Băiești*, Jud. Vâlcea, sat așezat pe râul Oltet, culegere făcută în anul 1910.

Insemnez că în această localitate se găsesc foarte multe *cântări de stea*. Aici, pentru prima oară am văzut un bătrân *ras* pe creștetul capului, — „obi-ceiu turcesc“, apucat din bătrâni, cum îmi sp. nea.

2). Culegere făcută de d-l *I. Brătulescu*, învățător, de fel din comuna *Hălăngesti-Zăicoiu*, jud. Doljiu.

B.

COLINDE

Timpul colindatului, e, din miez de noapte spre zori, în ziua de Crăciun, după ce omul și-a făcut somnul.

Cu colindatul umblă tinerii, ba câte-odată și cei însurați, arătând prin acest fapt, dragostea ce-o au pentru obiceiul vechiu, față de tinerii ce încep a-l părăsi.

I.

Colinde Religioase.

a). La Nașterea Domnului.

I.

- Gazdă bună, dragul meu,
 Nu lua 'n nume de rău,
 Că umblăm să colindăm...
 Ci-obiceiul să-l păstrăm ;
 5. Obiceiul din bătrâni,
 Pân' om fi 'n lume Români :
 Să treacă din fii în fii,
 Până lumea va mai fi...
 Iar Nașterea lui Christos,
 10. Să ne fie de folos !...¹⁾.

1). Culeasă în com. Șercaia, jud. Făgăraș, în 1922, del. feciorul *Valer L. Prună*.

Apoi se adaogă după cele de mai sus, de către un colindător (la răspunderea căsenilor), aceasta :

Și primiți colindători
 Cari-s tot mândri feciori,
 Ce mărese Nașterea Lui
 În cântări și alelui!...

Cuvinte cu cari se cearcă, prin alte părți, gospodarii, de primesc sau nu pe colindători.

După zicerea acestora — motivare a deșteptării, — încep *colindele*.

II.

În orașul Vifleem,
Are Crăciun de trei slugi.
Mână sluga cea mai mare,
Ca fân boilor să care.

5. El furcoiul își lua, —
Nu putu s'apropia,
De duhoarea boilor,
De glasul păstorilor...

- Mână sluga mijlocie,
10. Ca boilor fân să deie.
El furcoiul își lua, —
N'a putut s'apropia,
De duhoarea boilor
De para flăcărilor...

15. Mână sluga cea mai mică,
Ca boilor fân s'aducă.
El furcoiul și-a luat,
De boi s'a apropiat,

- Și boilor fân le-a dat,
20. Și cu viers mare-a strigat :
 „— Haideti cu toți să vedeți,
22. S'a născut Fiul ceresc !...“ 1).
-

1). Din com. *Proștea Mare* de lângă Mediaș, Ardeal, scrisă de d-l *Ioan Haizea*, învățător în 1920. Poate fi fragment această colindă; urmărind însă șirul așezării lor, se va vedea că se completează una cu alta. Bine-înțeles, fiecare bucată este tratată în felul ei.

III.

Sculați, sculați, mari boieri,
*Florile d'albe!*¹⁾.

- Vă sculați că-s sărbători,
 Și vă vin colindători,
 5. Noaptea pela cântători,
 Și v'aduc un Dumnezeu,
 Să vă mântuie de rău...
 Dumnezeu adevărat
 Ce 'n lume s'a arătat :
 10. Iisus, Luceafăr frumos,
 Mesia, cap luminos!...
 Noi vă zicem să trăiți,
 13. La mulți ani și fericiți!...²⁾.

1). Viers ce se repetă.

2). Din com. *Frâua*, jud. Târnava-Mare, și culeasă în 1919.

IV.

Seara de aseară,
Este-o seară mare ;
Că după ajun,
Azi avem Crăciun,
5. Când Fiu s'a născut,
Domn făr' de 'nceput,
Numai din maică,
Fără de taică,
In iesle cu fân,
10. In grajd la Crăciun !
Atunci dac'aflară,
Pre El că-l luară,
Trei, din zile mari:
Sfânta Vinerea,
15. Sfânta Sâmbăta,
Și Dumineca;
Sus că-L ridicau,
Jos că-L pogorau,

20. La Iordan mergeau,
 Unde-L botezau,
 Și nume-I puneau:
 „*Naltul Cerului*
 Și al Pământului!“

25. La porțița ferecată,
 La mulți ani cu sănătate!... ¹⁾

1). Din com. *Hălăngești-Zăicoiu*, jud. Doljiu, culegere făcută de d-l I. Brătulescu, învățător, înainte de 1909.

V.

Sculați, sculați voi boieri,

Florile, florile d'albe! ¹⁾

5. Că vă vin colindători,
Noaptea pela cântători;
Și nu vin cu nici-un rău,
Ci v'aduc un Dumnezeu,
Mic la trup,
Mare la suflet,
Mititel
10. Și 'nfășețel,
Cu fașa de *tiriplic*,
Cu scufa de borangic.
Alături, în preajma Lui,
'Mprejurul leagănului,

1). Viers ce se repetă.

La icoane

15. 'S trei cucoane :

Una face *fedeleu*,

Alta face muc de seu

Și-alta scald' pre Dumnezeu,

Ce astăzi ni s'a născut

20. Mare Domn fără 'nceput!

.

În grădină 'i un măr rotat,

De flori albe scuturat ;

Iară la tulpina lui,

La tulpina mărului,

25. Este-un pat

De-aur curat.

Iar pe pat ce-i așternut ?

Iarbă verde dela Prut.

Și în el cine dormea ?

30. Cine oase și odihnea ?

Cuconița, cuconașul,

Iar alături copilașul...

La ușori,

Mănunchi de flori;

35. Pe la ușe,

Flori de ruje ;

40. La ferești,
 Mere domnești;
 Sus pe tindă,
 Flori de ghindă;
 Pe podele,
 Rândunele;
 La icoane busuioc,
 44 Da-v'ar Dumnezeu noroc!...¹⁾.

1). Dela oamenii evacuați de către Germani, din regiunea frontului, în 1917, de prin județele de jos moldovene, și așezați pe *Borcea*, ajungând până în com. *Pietroiu* (jud. Ialomița). Vezi și nota delă No. II.

VI.

Sosit a ziua cea sfântă,
Oleranda Ierului, Doamne! ¹⁾.

Domnului Christos menită,
 Care lumea o cinstește
 5. Și cu drag o prăznuește...

Sculați gazde nu dormiți,
 Vă gătați și prăznuiți,
 Că ne vine-o sărbătoare,
 Care-i mai mare sub soare. —

10. Astăzi cerul s'a deschis,
 După îngeri s'a trimis;
 Ingerii veniră 'n jos,
 Unde s'a născut Christos,
 Și-acolo au alergat,
 15. Pe Christos că L-au aflat,
 In iesle de boi, culcat, —
 Cu toții s'au bucurat !...

1). Viers ce se repetă,



Din astă frumoasă casă,
Binele să nu mai iasă ;

20. Și acum fie cinstită,

21. De Domnul blagoslovită !...¹⁾.

¹⁾. Din vecinătatea com. Șercaia, jud. Făgăraș,
culegere făcută în anul 1922.

VII.

—Sub umbrele lemnului ¹⁾,
 Este-un pat,
 Mare 'ncheiat,
 Cu d'albe scânduri de brad.

5. Dar în pat,
 Cine-i culcat?

— Da'-i culcat jupânul gazdă,
 Cu d'alba de jupâneasă,
 Iese-afară, intră 'n casă,
 10. Ș'aprinde lumini pe masă,
 Și-apoi mândru grâu revarsă...

 Peste grâu,
 Coplac de grâu,
 Căci azi s'a născut Christos,
 15. Domnul lumii spre folos;
 Care a venit pre lume
 Să ne 'nvețe lucruri bune:

1). Fiecare rând se repetă de câte două ori.

20. Să iubim pre Dumnezeu,
 Cât vom trăi, tot mereu..
 Căci el este Domnul Sfânt,
 Ce ne-a lăsat pre pământ..

25. Icea, iceda 'n cest loc bun,
 Este un d'om, jupân prea bun,
 Să rămâie sănătos,
 Bun la suflet și voios,
 Cu casă,
 Cu masă,
 28. Cu-a lui jupâneasă !... 1).

1). Cules din satele din jurul com. Șercaia, jud. Făgăraș, în 1922.

VIII.

- Astăzi-s proorociile
 Și toate scripturile,
 Astăzi Domnul s'a născut,
 Fiul fără de 'nceput ;
 5. Astăzi proorocii s'adună,
 Lui Christos de voie bună... —

- Sculați, sculați, boieri mari,
 Sculați, voi Români, plugari,
 Că v'aduc un Dumnezeu,
 10. Să vă mântuie de rău,
 Să vă ducă 'n fericire,
 Să vă scoată din pieire ;
 Că pe cer s'au arătat,
 Un luceafăr de 'mpărat ;
 15. Sfântul soare-a răsărit
 Și pre noi ne-a 'mpodobit,
 Cu podoaba traiului,
 Cu făclia Raiului !...



- Și-așa zicem să trăiască,
20. Ca pomii să înflorească, —
Pe luncuță, turturele,
22. La fereastră, rândunele !... ¹⁾).
-

1). Seris în 1920 după d-l *Ioan Haizea*, învățător
în com. *Proștea-Mare* jud. *Târnava-Mică*, *Ardeal*.

IX.

- Sus, în poarta Raiului,
Și-al meu domn! ¹⁾
 Suntu-și Doămne mese 'ntinse.
 Mese 'ntinse,
 5. Jețuri scrise,
 Și făclii galbene-aprinse...
 Dar la mese cine șeade?
 Șeade Domnul, Dumnezeu:
 De-al doilea cine șeade?
 10. Șead' Ilie,
 Sfânt Ilie...
 De-al treilea cine șeade?
 Șeade Ioan,
 Sfânt Ioan,
 15. Și stă chiar lângă altar,
 C'un pahar mare de dar...
 Pe *uzna* paharului,
 Scrisă-i floarea Raiului;

1). Vorbe ce se repetă.

- Și e scris, că se citește
20. Că astăzi Christos se naște,
Din Fecioara Maria,
22. Să mântuiască lumea !...¹⁾.
-

¹⁾. Din com. *Veneția-de-jos*, jud. Făgăraș, culegere făcută în iarna anului 1921—1922.

X.

Sub cea verde dumbrăviță,
 Este-o d'albă chiliuță.
 Da'n chilie cine șeade?
 Șed doi sfinți,
 5. Impodobiți,
 Și bat toaca cerului,
 Ca să cânte *cocoșii*¹⁾,
 Să se scoale preoții,
 Să meargă 'n biserică
 10 Și să țină predică.
 Slujba sfântă,
 Cine-o ascultă?
 Da' o-ascultă
 Maica Sfântă,
 15 Că mâine îi cea zi mare,
 Cea zi mare, sărbătoare;
 Măine e cea zi frumoasă,

1). Se crede că, atunci când cântă cocoșii, ar auzi toaca 'n cer.

Cu mii raze luminoase...

Tinerel prunc s'a născut

20. Și'n scutece e 'nvelit,

Chiar în ieslea vitelor,

22. Mântuitor popoarelor ! ¹⁾.

1). Colindă culeasă din com. *Venetia-de-jos*, jud. Făgăraș, în iarna anului 1921-22.

b). Faptè din viața Domului.

XI.

Mândru-i Domnul d'adormit
Sub un măr mândru 'nflorit...

— Scoală Doamne, nu dormi,
Nu dormi,

5. Nu odihni,
Că de când ai adormit,
Iarba verde Te-o 'ngrădit,
Florile Te-or cotropit,
Și lumea s'o păgănit!

10. Suduie fecior pe tată,
Și mamele fac păcate, —
D'atunci nu-i rod în bucate;
Nici nu-i grâu, nu-i nici secară,
14. Numai neghinioară goală!... ¹⁾

1). Culegere făcută în com. *Copșa-Mică*, în anul 1919, dată când am venit în serviciu la gara cu acelaș nume.

XII.

Sus în munte-s nouă meri,
*Oi, leroi, Doamnele!*¹⁾.

Și ard nouă lumânări.

Sus că ard, și jos că pică,

5. Și făcură băltică...

Și din cele picături,

Se făcù baltă de mir.

Dar în baltă,

Cin' se scaldă ?

10. Se scald' bunul Dumnezeu

Și cu Sfânt Fiut' al Său.

Tot se scaldă

Și se 'ntreabă :

-- Ce-i mai bun

15. Pe-acest pământ ?

1). Viers ce se repetă.

- Da' ca vaca ce mai este?
 Ea cu lapte te hrănește,
 Copilașii toți îți crește,
 Sufletul îți îndulcește... —
20. Tot se scaldă
 Și se 'ntreabă :
 — Ce-i mai bun
 Pe-acest pământ?
 — Decât calul ce mai este ?
25. — El te duce
 Și te-aduce,
 În beție
 Și 'n trezie...—
 Tot se scaldă
 Și se 'ntreabă :
 — Ce-i mai bun
 Pe-acest pământ?
30. — Da' ca oaia ce mai este ?
 Toată vremea te hrănește,
 Trupșorelul 'ți încâlzește... —
- 35.

Se 'mbăiară,
 Se scaldară,
 Cu stânt mir se miruiară... —

40. Și astfel o zi trecură
 Și statul că isprăviră!

42. Sănătate 'n ceastă casă,
 La boieri ca Dumneavoastră!...¹⁾

1). Culeasă de prin satele *de pe Borcea*, în anul 1917.

De notat, e că pe aceste locuri, mai ales între Dunăre și Borcea, precum și pe Bărăgan, sunt târle de oi ale mocanilor *mărgineni* din Ardeal; vara atât „în baltă” și pe câmp; iar iarna retrași mai mult pe Bărăgan, unde-și fac colibe și adăposturi pentru oi.

XIII.

- Zor, de zor, cu zorile, —
 Dumnezeu, cu oile,
 Pe fânețe jidovești !
 Nime 'n lume nu le-a văz't ;
 5. Num'o fată de Jidov...
 Fata iute-au alergat,
 Pe Jidovi de i-au sculat.
 Iar Jidovi s'au apucat,
 Cu securi și cu topoare
 10. Pe Dumnezeu să'L omoare ! —
 Atunci Dumnezeu ca Sfânt,
 Au dat o ploaie cu vânt,
 Au rupt pomii din pământ,
 Oile s'au spăimântat... —
 15. Dumnezeu le-a fluerat,
 17. Turma 'n loc s'au adunat !...!)

Comunicată de d-l Ioan Haizea, învățător, com.
 Boștea-Mică, de lângă Mediaș, Ardeal.

II.

COLINDE TRADIȚIONALE.

a). De flăcăi.

XIV.

Iară-și Ion,

D'un voinic Ion,

*Hai ler oi, Daile roi*¹⁾;

D'un călușel că-și hrănește,

5. Il hrănește,

Nu glumește...

Numai Joi la joc îl scoate,

Că Luni, Marți, Miercuri, nu poate...

Scoate-l Joi,

10. Vineri apoi,

Sâmbăta,

Toată ziua.

In sfânta

Dumineca,

15. Afară din grajd îl da, —

1). Viers ce se repetă.

L' înșeuase,
 Il închingase,
 Frumos frâu în cap i-aflase,
 Și pe el încălecase.

20. Și-unde-l strânse,
 Când i-l puse,
 Tocma 'n munte se supuse!
 ...Unde-o negură căzură,
 Și Ionel se rătăciră...

25. După cal descălecă,
 Jos pe iarbă se lăsă,
 Ebânci d'albe așternură,
 Șeaua căpătâi făcură...¹).

 Părinți de veste luară,
 30. Și plecară
 De-l cătară...
 Cată părinți,
 Negrii munți...—
 Il cătară,

35. Nu-l d'aflară!
 Lăcrămară,
 Și-l lăsară... —

1). Pe Borcea, foarte des e întrebuințat pluralul, în loc de singular, și în vorbirea de azi.

40. Cată-l frați,
Prin munți înnați...
Îl cătară,
Nu-l aflară!
Lăcrămară,
Și-l lăsară...
45. Surori de veste luară,
Și la drum ele plecară.
Cată surori,
Prin lunci cu flori...
Îl cătară,
Nu-l aflară!
Lăcrămară,
Și-l lăsară...
50. Cată-l mătuși
Prin frunziși...
Îl cătară,
Nu-l aflară!
Lăcrămară
Și-l lăsară!...
55. Făr' d'având ibovnică,
Ea la drum că și plecă!
De dimineață se sculară,
Furca'n brațe că și luară,
Căraruia-și d' apucară,
- 60.

Cărăruia drept la munte,
Unde sunt capre cornute!

65. Găsi pe Ion adormit!...
Să-l deștepte,
E pe nedrepte;
Ca să-l lase...
Nu se'ndură!

70. Nu-ș cum fûsul sfârăiară,
Că Ionel se deșteptară!...

Și'mpărtiră dragostile,
Săracile dragostile!

75. Și voi toții,
Sănătoși!... ').

1). De pe Borcea, din com. *Găldău*, jud. Ialomița, *dela Constantin Gh. Ghiță*, cules în 1917, cu ocazia serviciului meu în Pescăriile Statului, sub ocupația germană.

XV.

- Colo'n jos,
 Și mai în jos,
*Florile d'albe de măr!*¹⁾
 Nu știu ceată —
 5. I ori *albeață*,
 Ori o turmă de oi d'albe...
 Da' la oi că cine șeade?
 Da' Vasile fecior bun,
 Fecior bun ce e prea bun...
 10. Stă în bătă rezemat,
 Zice 'n fluier ferecat...
 Când îi zice,
 Turma strânge;

1). Viers ce se repetă.

15.

Când întoarce,
Turma 'ntoarce:

„ — *Re-re-re*, oaie din frunte,
Nu suî tare la munte,

Că eu de m'oiu mânia,
M'oiu duce, vă voi lăsa...

20.

— Ba tu d'omul, nu te-i duce,
Că ai cântecul prea dulce;

Ne tomnează,
Ne iernează,

25.

Și ne scoate'n primăvară,
Făr' a pierde vre-o mioară...
Ba tu d'omul, nu te duce,
Nu te duce,

Că ți-oiu face ție miele,
Tot mielute ochesele,

30.

Și berbeci *beciugăței*,
Și-i *mere* la târg cu ei;
La vr'un târg peste-un județ,
Unde-i *dare* mai cu preț...
Banii 'n pungă îi băga,

35.

Vr'un căluț tu ți-i lua,
Ce te-a duce tot ca vântul,
Și te-o 'ntoarce ca și gândul..."



Să fii gazdă vesel, bun,
C'ai trecut Sfântul Crăciun;
40. Și-ai ajuns Sfântul Vasile, —
41. Fie-vă gazdă de bine!... 1).

1). Culeasă ocazional din jurul com. Șercaia, jud. Făgăraș, în iarna anului 1922 – 1923.

XVI.

La fântâna stoborâtă,
Hai linu, leu, hărmălinu ;
 Ce 'mprejur e ocolită
Hai linu, leu, hărmălinu ¹⁾...

5. Cu stobori de mălin verde,
 La vedere ce se pierde,
 Şeade-un *păcurar* voinic...
 Trece-apoi la măliniţă
 Şi taie o şueriţă
10. Şi s'ăpuc'a şuera,
 Valea de a răsuna...
 Oile se întristau
 Şi la el că alergau:
 — Ce ți-e voia d'omu' nost'?
15. Gândeşte că ești în post...
 Ori ți-e voia să ne vinzi
 Şi bani mulți să ne cuprinzi?

1). Cuvinte ce se repetă.

Ori ți-e voia să ne mânci,
Oasele să ni le-arunci?

20. — Nu mi-e voia să vă vând,
Ci mi-e voia să vă mânc...
Că de când umblu cu voi,
23. Am albit și eu ca voi!... ¹⁾.

1). Din *Copșa-Mică*, Ardeal, cules în anul 1919.

b). De fete.

XVII.

La lină fântână,
 În colț de grădină,
Le roi Doamnele ;

5. Tu vezi,
 Ori nu vezi,
Le roi Doamnele ¹⁾ ;

Niște ciolpănași?
 — Ba nu-s ciolpănași,

10. Ci sunt cobănași,
 Cu căciuli întoarse,
 Cu cămăși zoioase,
 'N cojoace lănoase...

15. Iar un' dintre ei,
 Dinăști voinicei,
Prujește,
Prujește,

1). Cuvinte ce se repetă.

- C'o fată frumoasă
 Cu cosit' aleasă...
 — Nu prujî cu mine,
 20. Că eu nu s de tine,
 Nici de seama ta,
 Nici tu de a mea...
 Vezi-ți oile,
 Ți le paști-le;
 25. Iarb' ce-o rămânea,
 Nu le-o v'ajungea,
 Pentru zile mari¹⁾;
 Ziua de Crăciun,
 Când tot omu-i bun,
 30. 'Și de Bobotează,
 31. Când toți se botează!... ²⁾).

1). În *colinde* se întâmplă foarte des versuri izolate, cari însă își au farmecul lor deosebit.

2). Din împrejurimile *Râmnicului-Sărat*, culeasă în 1915, cu ocazia serviciului meu în gara cu acelaș nume.

c). Colindă la fată moartă¹⁾).

1). Retipărită din ale mele „*De Serbători — Colinde*“, căci editorul a găsi de cuviință a face... schimbări, pe cari cititorii le găsesc repede.

XVIII.

Cetină, cetinioară dragăle! ¹⁾.

Lin,

Mai lin,

Marea-i venită,

5.

Că-i de vânturi ocolită

Dar pe mare ce mi-aduce?

Plavii și mălini,

Și brazi cu cetini.

Printre brazi,

10.

Printre mălini,

'Noată, înnoată,

Buhur ²⁾ 'noată,

1). Cuvinte ce se repetă.

2). D-l G. Vâlsan, într-o scrisoare: „*Buhur*, animalul dispărut acum, *bour*, care pe alocuri se pronunță „bohor“, „buhur“, „buur“, „boar“, și chiar „bur“, (cf. *Buru*, localitate lângă Turda, unde se mai află spre munte și „Dealul Burului“).

„Tema bourului dus de revărsările apei, printre „plavii și mălini, brazi cu cetini“, o cunosc

- Iar pe apă
Coarne-și poartă...
15. La vârșor
De cornișor,
Leagănă-se un legănel.
Dar în leagăn cine sta?
Sta Mița
20. Răposata
Și cosea ¹⁾,
Și se bocea,
Și din gur' așa grăia : ,
— Printre brazi, printre mălini,
25. Printre d'albe unde lini,
Înnoată-și,
Înnoată-și,
Buhur'noată-și...

răspândită din Oltenia (unde e vorba de râul Jiu), până în Dobrogea (vezi Burada : „O călătorie în Dobrogea“, Iași, 1880, p. 102). Interesant la d-ta este că în această temă, *râul* este înlocuit cu *marea*, — ceea ce mă face să bănuiesc că acest colind vine din Dobrogea în Ialomița“.

Așa e chiar; căci Dunărea și Borcea nu sunt nici-o piedecă pentru mărginașii ialomițeni și dobrogeni, cu luntrile, lotcile, cărnele și podurile lor...

1). Fapte din viața celei moarte.

30. — Hai, grăbește,
Te gătește...
— Buhurele,
Buhurele,
Mai incet cu 'nnotătura,
Ca să nu-mi stric cusătura,
35. Căci am frați
La curte dați;
Veri primari
Tot vameși mari!
Buhurele,
Buhurele...
- 40.
42. Azi porțița ți s'a 'nchis
Și pe tine că te-a prins!... ¹⁾.

1). Serisă după tânărul *C-tin G-he Ghită*, din com. *Găldău*, jud. Ialomița, pe Borcea, în iarna anului 1917—1918.

d.) De oameni însurați.

XIX.

Soare'n cer, soare'n pământ,
Mărul, cu florile d'albe !¹⁾.

Soare'n curte-a răsărit,
 Și d'omul mi-e adormit,

5. Cu gutui
 La căpătâi,
 Cu ișlice puse'n cui.

Iar pe bolta cerului,
 În bătaia soarelui,

10. Sunt stoluri de porumbei,
 Trăsei cu săgeata 'n ei!

 Și sburără,
 Și săltară,

Cu doi nori s'amestecară,

15. Și ca ploaia coborără,
 Lăsându-se 'n prundul mării.

1). Cuvinte ce se repetă.

Și pietricele luară
 Și pe casă le lăsară...
 Pietricele răsunară

20. Și pe boieri deșteptară...

Iar pe noi ne dăruiară
 C'un colac,

De grâu curat;
 Pe fața colacului
 25. Jumătatea sfațului,
 C'așa-i legea din bătrâni,
 27. Din bătrâni, din oameni buni !... ¹⁾.

1). De pe Borcea din com. Gâldău, jud. Ialomița, cules în 1917.

XX.

- Sus pe lângă cer,
*Ce stai d'om bun*¹⁾ ;
'S doi vulturi frumoși.
D'aşa-s de frumoși,
5. Că penele lor
Cele mai *mărele*,
S'albe 'ntr'argințele ;
Cele mărunțele,
S'aur, aurele...
10. 'Nainte le iese,
Ăst d'om bun le iese,
C'o năframă 'n brâu,
C'un colac de grâu...
Năframa o 'ntinsă,
15. Calea le-o cuprinsă...
— Da' v'aş întreba,
Eu v'aş întreba,

1). Cuvinte ce se repetă.

20. Unde mergeți voi?...
 — Că noi, că mergem,
 La craiul turcesc,
 Și l'al românesc...
 — Da' v'aș întreba,
 Zău v'aș întreba,
 Unde voi vărați?...
 25. — Că noi, că vărăm,
 Pe und' pui avem...
 — V'aș mai întreba,
 Unde voi iernați?...
 — Că noi, că iernăm,
 30. Pe unde putem,
 In munte cu dor,
 Și cu mult vifor!...
 Și se mulțumiră, —
 Vulturi că porniră...
 35. Și-a rămas ăst d'om.
 Năframa și-o strânse,
 Și-acasă se duse. —
 Și e sănătos,
 39. Cu ai lui cu toți!...¹⁾.

1). Din vecinătatea com. Șercaia, jud. Făgăraș.

XXI.

— Câmpii-s d'albi și frumoși,
Florile dalbe, flori de măr! ¹⁾.

Câmpii-s d'albi și frumoși,
 Da' nu-s d'albi toți de flori,
 5. Ci sunt dalbii și de oi...

— Da' *păcurar*, cine este ?

— E Vasile, bun bărbat,

Le păzește ne'ncetat ;

Când le zice 'n fluer, lung,

10. Oile mai tar' se duc ;

De le zice 'n fluer scurt,

Oile iute se 'ntorc...

Mare vânt s'a *scociorât*,

Dela cer până 'n pământ ;

15. Oile s'or spăimântat,

Mare zbieret c'or zbierat,

1). Vorbe ce se repetă.

- Dumnezeu le-o auzit
Și din graiu că o grăit:
— D'ale cui îs aste oi,
20. Căzute în mari nevoi ?
— D'ale mele,
Și-ale Tele ;
Eu le pasc
Și le păzesc,
25. Tu le crești
Și le 'nmulțești !...

27. Bună seara gazdelor !...¹⁾.
-

1). Colindă culeasă din com, *Veneția-de-jos*, jud. Făgăraș, în iarna anului 1921—1922.

C.

VASILCA

a). Vasilca.

Cu Vasilca umblă oamenii însurați, în ultima zi a anului, deci cu o zi înainte de Sft. Vasile, Anul Nou. Pe unele locuri și în ziua de Sft. Vasile, dimineața ; iar prin satele de pe Borcea, din județul Ialomița, în ziua de Ignat¹⁾.

1). *Vasilca* este jumătatea căpățanei porcului cea de de-asupra, frumos împodobită cu : cercei, mărgele, flori, basmale, etc., și pusă pe o tavă. Acest obicei începe să piară.

I.

- Ce e 'n cer și pre pământ ?
 Este-o d'albă mănăstire ;
 Lângă d'alba mănăstire,
 Frumoasă masă e 'ntinsă
 5. Și de fețe mari cuprinsă.
 Dar la masă cine șeade ?
 Șeade bunul Dumnezeu :
 Lângă bunul Dumnezeu,
 Șeade Maica Precista
 10. Și judec' pe Vasilca :
 — Silcoilo,
 Vasilcoilo,
 Ce ești grasă
 Și frumoasă ?
 15. — Stătuși boier de-a 'ntreba ?
 Cu tot dreptul spune-Ți-aș :
 Sus la munte m'am suit,
 Jir și ghindă¹⁾ mi-am păscut,

1). Iar în pronunție locală : „jâr“ și „dindă“.

- De-aşa frumoas' am crescut...
20. Mai la vale-am coborât,
Apă rece mi-am băut,
Şi 'ntr'un loc m'am tăvălit, —
Mai frumoasă m'am făcut...
25. La Dumneavoastră am venit,
M'aţi văzut şi m'aţi primit,
Şi pre min' m'aţi dăruit,
Cu bani mari,
Din buzunari,
Cu lei¹⁾,
30. După cosi²⁾,
35. C'o mână de bani mărunţi!... 3)

1). *Lei^{te}*, — bani de argint de-o jumătate de leu numite mai apoi *băncu^{te}*.

2). *Cosi^{te}*, — plete, coade.

3). Din com. *Poenarii-Vulpeşti*, de lângă Bucureşti, cules în 1912. Mulţi locuitori din această comună, vin şi astăzi cu *Vasilca* la Bucureşti.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
<i>Prefața</i>	3
<i>Un cuvânt înaintea</i>	7
A). — Cântări de stea	23
I. -- <i>Cântări de stea</i>	25
a). Nașterea Domnului	27
II. — <i>La stea</i>	55
a). Prea-Mărirea Domnului	57
b). Răstignirea	69
III. — <i>Tot „la stea“</i>	77
a). Păcatul strămoșesc	79
b). Diferite	87
c). Proorocirea	101
B). — Colinde	105
I. — <i>Religioase</i>	107
a). La Nașterea Domnului	109
b). Fapte din viața Domnului	131

II. — <i>Tradiționale</i>	139
a). De flăcăi	141
b). De fete	153
c). La fată moartă	157
d). De oameni însurați	163
C). — Vasilca	171
I. — a). Vasilca	173
<i>Cuprinsul</i>	177

NOTĂ. — Ca o completare a paginei 3, d-
N. I. Dumitrașcu, în momentul tipăririi acestei
broșuri, este șef al gării Mureni, jud. Odorhei-
Ardeal.

DE ACELAȘ AUTOR:

1. Nr. 1. *Cântece ale poporului*. I — 1908 (Epuizat).
2. Nr. 2. *Snoave și legende populare*. — 1908 (Epuizat).
3. Nr. 3. *Cântece ale poporului*. II — 1908 (Epuizat).
4. Nr. 4. *Cântece ale poporului*. III — 1908 (Epuizat).
5. Nr. 8 *La namiaz, la umbră carului*. — Snoave și povestiri. — 1912.
6. Nr. 9. *Isprăvi*. — Snoave — 1913.
(Toate apărute în Biblioteca populară „*Neamul Românesc*” — Vălenii-de-Munte).
7. Nr. 4. *Flori de câmp*. — Doine Oltenesti — 1914.
(În Biblioteca revistei „*Ion Creangă*”. Bârlad).

Scali 11/1895

8. Nr. 18. *Din Boureni*. — Vorbe de clacă — 1915.
9. Nr. 21. *Folkloriștii noștrii*. — vol. II. de Șt. St. Tuțescu — 1926.
(Ambele în „*Biblioteca folkloristică*“, Craiova).
10. Nr. 5 - 6. *Cântări de stea și Colinde*. — 1923.
11. Nr. 10. *Moșteniri*. — Povestiri, legende și amintiri istorice — 1926.
(Ambele în Biblioteca populară „*Ramuri*“, Craiova).
12. Nr. 1151—1152. *Povești oltene*. — 1928.
(In *Biblioteca pentru toți* București).
13. Nr. 156—157. *Busuioc*. — Povești Oltenesti — 1928.
(*Biblioteca universală* — București).
14. *De Sărbători*. — Colinde — Sibiiu, 1920.
15. *Din Boureni până'n Catane* — Dafii — în colaborare cu Șt. St. Tuțescu — Făgăraș — 1923.
(Ambele editură proprie).



COMITETUL SOCIETĂȚII „STEAUA“

Presedinte, Ion Kalinderu, Președintele Academiei Române.

Vice-Presedinte, Sava Șomănescu, mare proprietar, fost senator.

Administrator și Casier, Spiru C. Haret, profesor universitar.

Secretar, Const. Banu, profesor secundar.

Membrii: M. Vlădescu, Ministru, prof. universitar;

I. Procopie Dumitrescu, mare propr.;

P. Gârboviceanu, Director al Școalei Normale a Societății pentru învățătura poporului român;

Cristu S. Negoescu, Administratorul Casei Școalelor;

Dim. Cecropid, institutor.

Cenzori: Const. Alimăneșteanu, inginer de mine;

Preot-econ. Const. Ionescu, prof. sec.;

Const. Alexandrescu, institutor.

ESTRAS DIN STATUTE

Societatea *Steaua* are de scop a lucra pentru întinderea învățaturii în popor, prin tipărirea și răspândirea de scrieri și publicații morale, patriotice și de folos practic, și pentru împiedecarea, prin toate mijloacele legitime, a răspândirii de scrieri și publicații imorale, sau cu tendințe contrarii statului și ideii naționale române.

Cotizația este de cel puțin doi lei pe an, iar pentru învățători, preoți rurali și săteni, de cel puțin un leu pe an. Fie care membru este îndatorat ca, în cel d'întâi an după primirea sa, să facă a se primi în Societate cel puțin alți doi membri noi.

Cererile de înscriere, însoțite de cotizația pe un an, se pot adresa d-lui Spiru C. Haret, strada Verde, București.

BIBLIOTECA SOCIETĂȚII „STEUA”

- No. 1. Gh. Coșbuc: Din Țara Basarabilor.
No. 2. Ion Grămadă: Din Bucovina de altă dată.
No. 3. N. Iorga: Domnul Tudor din Vladimiri.
No. 4. I. Simionescu: Ce se poate învăța dela
un drum lung.
No. 5. M. Sadoveanu: Comoara Dorobanțului.
No. 6. P. Gârboviceanu și Gh. Chelaru: Povești.
No. 7. Dr. I. Lupas: Viața și faptele Mitropo-
litului Andrei Șaguna.
No. 8. A. Urechia: Cum ne putem feri de bo-
lele molipsitoare.
No. 9. Cronicarul Cremene: Cum trăiau strămoșii
noștri, Vol. I.
No. 10. Cronicarul Cremene: Cum trăiau stră-
moșii noștri, Vol. II.
No. 11-12. Cronicarul Cremene: Cum trăiau stră-
moșii noștri, Vol. III și IV.
No. 13. P. Dulfu: Foloasele învățaturii.
No. 14. Dimitrie Paucă: Din puțin se face mult.
No. 15. Diaconul N. M. Popescu: Viața și faptele
lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.
No. 16. Alex. Lapădatu: Mihai-Vodă Viteazul.
No. 17. Em. Gârleanu: Amintiri și Schițe
No. 18. I. Agârbiceanu: Povestiri.
No. 19-20. N. I. Dumitrașcu: Cântări de Stea și
Colinde.

Prețul 20 lei